

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

**Præsidenten, Kristine Jensens, tale ved Akademiets Stiftelsesfest
torsdag den 25. marts 2010**

Mine damer og herrer.

Rigtig hjertelig velkommen.

For mindst 30 år siden satte en ung region Catalonien med Barcelona sig i spidsen for en arkitektonisk satsning, som ikke er set mage på europæisk plan. I et eksemplarisk samarbejde mellem det regionale bystyre og arkitektskolen ETSAB blev flere af byens nedslidte steder strategiske genstandsfelter for et større antal byrumskonkurrencer med ganske små økonomier, men forbeholdt nyuddannede arkitekter any kind of age. Efter Franco tidens indelukke måtte bystyret indfri det lokale folkelige pres efter nye byrum som frie demokratiske mødesteder. Ud af denne satsning og dette kongeniale samarbejde voksede ikke bare en kerne af nytænkte arkitektoniske by- og parkrums manifestationer, men en praksis af skarpt uddannede unge arkitekter med en høj faglig ballast, en solid arkitekturturisme og en folkelig forankret bevidsthed som arkitekturregion.

Herhjemme er flere kommuner i dag på trapperne med lokale arkitekturpolitikker, der følger op på Regeringens 2007-udspil 'Arkitektturnation Danmark'. Men ganske meget lyder fortsat som hensigtserklæringer. Ifølge journalist Lisbeth Knudsen er en arkitektur- eller designpolitik selvfølgelig med til at skabe opmærksomhed og kan betyde fremdrift for et felt. Men det kan ikke stå alene, 4 ting skal til for at komme fra ide til politik. Stadig ifølge Knudsen. For det andet må der ske en forankring hos en række ambassadører og i en række institutioner, som selvfølgelig udmærket kan være kommunerne. Men derefter må der en handlingsplan, med konkrete initiativer på bordet, - og det betyder sjældent andet end investeringer, penge og støttemuligheder. Og endelig må politikken rodfæstes på et folkeligt niveau. Der er altså et stykke vej endnu, men vi ser frem til en handlingsplan for arkitekturpolitikken i Danmark.

Akademiraadet har længe efterlyst en lov for arkitekturen på lige fod med billedkunst, musik, scenekunst og litteratur. I november sidste år efterlyste Statens Kunstfonds Arkitekturudvalg støttemuligheder til arkitekter, ikke mindst ved udstillingsprojekter i udlandet. Raadet er helt på linje med synspunktet og udarbejdede allerede tilbage i 2008 sammen med Akademisk Arkitekt Forening og Danske Designere et forslag til den daværende Kulturminister om at udbygge Kunstrådet med statslige støttemuligheder for arkitekter og designere. Vi vil fortsætte med at presse på for at få dækket arkitekturen eventuelt under Kunstrådet, så de statslige støttemuligheder for arkitektur udbygges.

I årets løb har Akademiraadet fungeret som Statens rådgiver i kunstneriske spørgsmål og har virket til kunstens fremme i flere sammenhænge.

Vi er ganske stolte over at have været på pletten med at servicere Den Danske Ambassade i Haag i forbindelse med arkitektkonkurrencen om den Internationale Straffedomstols nye byggeri samme sted, med både udtalelser og ekspertvurderinger. Det er en international institution, hvis eksistens den danske stat har været bannerfører for, og at denne internationale arkitekt-opgave nu, efter en flot arkitektonisk indsats, også ligger hos en dansk tegnestue er vi selvsagt ikke de eneste, der er glade for.

Raadet har også bistået forsvaret og komiteen bag Mindesmærket over Danmarks internationale indsats efter 1948 med den nyligt afsluttede konkurrence om mindesmærket, der skal placeres på Kastellet. Et mindesmærke, der længe har været efterspurgt blandt de udsendte soldater og deres familier.

Inden for byplanlægning, lovgivning og statsadministration har rådet udtalt sig både bredt og specifikt. Kritiske udtalelser er tilgået Kulturministeriets og Kulturarvstyrelsens Rapport om Bygningsbevaring, ligesom rapporten om den fremtidige organisering af Kulturministeriets videregående uddannelser er blevet betænkt med en udtalelse om at besinde sig, når mindre faglige institutioner sammenlægges. Til gengæld hilste vi den foregående Kulturministers udmærkede initiativer omkring både Charlottenborgs Kunsthal og Den Frie Udstillingsbygning velkommen, ligesom der allerede er givet tilsagn om at medvirke ved nyplacering af Istedløven.

Raadet har indgående og ivrigt diskuteret hovedstadens planlægning på kryds og tværs i kommentarer til forskellige lokal- og strategiplaner i Københavns Kommune. Til Realeas nye byggeri på Bryghusgrunden har vi medgivet kommunen vores forventninger og In persona har vi fremlagt en række overvejelser omkring hovedstadens planlægning og dobbeltprogram som både boligby og statsby, over for Københavns nye teknik- og miljøborgmester Bo Asmus Kjeldgaard, som vi håber han gør brug af.

Igen i år har vi haft den fornøjelse, på Kunstnersamfundets Dag i december, at holde et offentligt seminar med knap 200 deltagere i Festsalen på Charlottenborg. Under temaet 'Steder' stillede en række yngre arkitekter og billedkunstnere op med beretninger om 4 tværfaglige kunstmøder i det offentlige rum.

Ved samme lejlighed var det en stor glæde at kunne uddele en lang række af de legater, som Akademiraadet bestyrer. Rådet uddeler årligt, udover de eftertragede medaljer, knap en halv million kroner i legater og priser til herboende arkitekter og kunstnere. På Kunstnersamfundets dag kan vi synliggøre den del af Akademiraadets arbejde og samtidig sætte fokus på Kunstnersamfundet.

Det er Akademiraadets opfattelse, at denne opgave med at gå offensivt ud er helt central, fordi Akademiet har en rolle at spille, som organisator af et kunstfagligt forum. Ideen med en offentlig dag er at udstille Kunstnersamfundet position, som adgang til institutionen. I 2010 er det Akademiraadets og Kunstnersamfundets Jury, der fastsætter det faglige program med at tage temperaturen på arkitektur og kunst.

Raadet har udpeget et stort antal nye medlemmer til en række råd, udvalg, nævn og bestyrelser, det gælder f.eks. Den Frie Udstillingsbygning, Kunsthall Charlottenborg, Statens Kunstfonds repræsentantskab, Kunstkonsulenter til Universitets- og Bygningsstyrelsen, Statens Værksteder for Billedkunst, Københavns Billedkunstudvalg, Vejdirektoratets Jury og Post Danmarks Frimærkeudvalg og til Kunstakademierne i både Det jyske og Det fynske, som bryder hovedstadens kunstuddannelses monopol, - samt en række større og mindre kunstmuseer rundt om i landet. Altså bogstaveligt talt fra store til små opgaver.

Formanden har desuden været involveret i udarbejdelsen af retningslinjerne for den nye censoradministration til statens arkitektskoler, der nu er tiltrådt af alle parter - Kulturministeriet, rådet og begge arkitektskoler. Rådet har siden udpeget 100 censorer til ovennævnte censorkorps, der skal fungere ved de studerendes afgang på arkitektskolerne i både København og Århus - og som noget nyt nu for 4 år.

Udvalget for Kirkekunst, der er rådgiver for Kirkeministeriet, stiftsøvrigheden og andre kirkelige myndigheder omkring kunstneriske udsmykninger i de danske kirker har haft travlt i år med en stigende sagsmængde og konsulentbesøg i kirkerne. Udvalgets ønske om at rådgive kirkerne tidligt i udsmykningsforløbene har i 2009 vist resultater, og udvalget har sammen med kirkeministeriet og stifterne sat fokus på og taget initiativ til at fremme samarbejdet institutionerne imellem.

Raadet har igennem de seneste år arbejdet strategisk med at oplyse om vores eksistens, arbejde og resultater. En strategi, der handler om at få bevidstheden om Akademiets formål og rolle helt ud, - ikke mindst til vores egen institution. Vi har ikke midler til at lønne eksterne kommunikationsrådgivere og må betjene os af helt andre værdier, så som at sætte den ene fod foran den anden. Vi må selv oplyse og fortælle om vores arbejde og derigennem skærpe bevidstheden om Akademiets virke. I den ånd inviterede vi Folketingets Kulturudvalg til orienteringsmøde, en invitation, der blev gengældt med et overordentligt stort fremmøde, hvor vi orienterede om Akademiets arbejde i Kuppelsalen, med fremvisning af dele af Akademiets fantastiske Kunstsamling. Et godt møde for begge parter. Ud fra samme vinkel har vi udarbejdet orienteringsbreve og gennemført en ny procedure for beretningen, som nu udgives løbende og ikke blot hvert 3. år.

Mødeaktiviteten internt har i 2009 været betydelig. Ud over den faste og meget væsentlige mødeaktivitet, der finder sted i forbindelse med arbejdet i både Kirkekunstudvalget, Juryens optagelsesudvalg og de mindre fagudvalg, har rigtig mange råds- og udvalgsmedlemmer desuden deltaget i flere eksterne konferencer, seminarer, møder og besigtigelser. Det store arrangement med Stiftelsesfesten har været afholdt for 200 mennesker. Mens Kunstnersamfundets 1350 medlemmer har været inviteret én gang. Akademiets 60 medlemmer har været samlet 2 gange, Raadets 12 medlemmer 9 gange og endelig har Forretningsudvalget holdt 10 møder.

Det helt store mødeemne har været reformen. Efter afslutningen i 2008 af Visions- og evalueringsudvalget dybdybende arbejde fulgte fra marts måned 2009 en længere høringsfase i Akademi, Jury og råd. Næsten 2/3 af medlemmerne meldte tilbage med en positiv forventning til den udtrykte vision og de opstillede strukturændringer. Rådet nedsatte på den baggrund en arbejdsgruppe, den såkaldte Vedtægtsgruppe, der i løbet af året er fremkommet med en oversættelse af visionen og strukturændringerne i form af en række forslag til ændringer af Institutionens vedtægter. Grundlaget for det pågående arbejde med at modernisere Akademiets struktur har været Akademiraadets beslutningsresultat fra den 7. oktober, hvori rådet énstemmigt tilsluttede sig en række af visionsrapportens forslag til ændringer.

Visionen bag reformen er at styrke Akademiets kunstneriske autoritet. Med reformen lægges der grundlæggende vægt på at fremme og udvikle institutionen organisatorisk, som et mere åbent og tidssvarende demokratisk fagligt forum. Reformen bidrager til en større gennemsigtighed i organisationen, ved at sektionsstrukturen forenkles fra 3 til 2 sektioner. Desuden styrkes rådets formandskab, - og endelig ønsker vi at aktivere yngre kræfter ved at skabe mobilitet gennem institutionens kamre.

Reformforslaget skal her ses i lyset af, at Akademiet er helt afhængigt af, at medlemmerne stiller deres ekspertise og arbejdskraft gratis til rådighed, - og at unge billedkunstnere og arkitekter synes motiverede til at lægge en arbejdsindsats i akademiet.

Visionsudvalgets rapport fremhævede Akademiet som en særlig institution inden for samfundet og kunstfeltet, på grund af den tværfaglige opbygning med arkitektur og billedkunst, som genstandsfelt og optik for kunstsynet. Institutionen rummer en klar værdi som officiel anerkendelse af, at det er vigtigt for et samfund, at der findes og skabes kunst og arkitektur. Men samtidig danner akademistrukturen mulighed for at indgå i det forum, hvori kunsten og arkitekturen i den faglige praksis debatteres, udveksles og udformes i et i øvrigt helt suverænt arbejde mellem billedkunstnere og arkitekter. Fordelen ved rådets sammensathed og den lange historiske tradition for samarbejdet mellem billedkunstnere og arkitekter er, at medlemmerne tilsammen repræsenterer en indsigt i den kunst- og arkitekturhistoriske tradition, udviklinger såvel som kriser, som rådet er forpligtet over for og bundet til at videregive i reflekteret form.

Herfra skal der rettes stor tak til vedtægtsgruppen for det store og seriøse arbejde, - tak til arkitekten Louis Becker, billedkunstnerne Jesper Rasmussen og Mette Gitz-Johansen, advokat Ole Damsbo samt akademisekretær Anne Marie Nehammer.

Med reformændringer følger både modet til at prøve nyt som det modsatte - nervøsiteten for ændringer. Men der er meget at vinde ved at samle top og bund i en institution som denne, og især forstærke en klar og fælles vision om at institutionens styrke er hele kunstens spændvidde mellem arkitektur og billedkunst.

Akademiraadet har ejerskab og ansvar for Kunstakademiets samling af kunst, malerier, skulpturer, tegninger, medaljer m.v., hvoraf cirka 500 værker er en del af Charlottenborgs inventar. Institutionen er på den vis ikke et museum, men en institution, hvor vi, der arbejder her til daglig har glæden ved at virke midt i blandt disse skønne værker. Vi har for nylig sat skub i det tiltrængte arbejde med at skaffe midler til at vedligeholde kunstsamlingen i en forsvarlig stand ved at indhente bud på en tilstandsrapport. Vi har i den forbindelse afholdt møde i Kunstakademiets Fællesudvalg, det fællesudvalg der står for at varetage Charlottenborgs besiddelser og indre anliggender, - og vi vil forsøge at skaffe midler til Kunstsamlingen, da der er bred enighed om, at samlingen bør eksponeres bredere og vedligeholdes bedre.

Akademiraadet har nu nedsat det planlagte udvalg for planlægning i by og land, som skal have konstituerende møde her i april. Hensigten er i samarbejde med Miljøministeriet at oprette et permanent landskabsudvalg, der

løbende kan rådgive stat og kommuner om by- og landskabsplanlægning i hele Danmark. Akademiraadet har ambitioner og visioner med dette udvalg og ønsker at give lyd for den æstetiske diskussion om planlægning i det danske landskab.

Der er i årets løb skabt grobund for at arbejde videre med vigtige nye initiativer og for at færdiggøre andre væsentlige tiltag både på det ydre og det indre plan, og det nu min tur til at forlade posten som formand for Raadet og præsident for Akademiet efter 3 år, med stolthed og en smule vemod.

'Tror du kunst kan ændre verden?' 'Det vil jeg gerne tro' ler Pippilotti Rist' 'Men reelt kan den nok ikke' 'Dog uden kunst ville vi i dag vandre rundt uden andet end kartoffelsække, for også tøjdesign er jo en kunstnerisk ytring.' Eller bo i jordhuler tilføjer jeg. 'Kunsten er ligesom naturvidenskaberne. Den udvikler modeller som hjælper os til at forstå virkeligheden på nye måder.' W.A. 15/01 2010

Tak.

Afsluttende bemærkninger:

Tak til

Anja Andersen for en helt igennem forrygende festforelæsning.

Musikken ved August Rosenbaum og Coco Malaika.

Tak til medaljemodtagerne.

Tak til sekretariatet Nina Tjørnemark, Pernille Kure og Anne Marie Nehammer og alt det øvrige personale, der har arbejdet for, at vi skal få en god fest.

Det er mig personligt en stor glæde, at Mette Gitz-Johansen er valgt som formand og præsident. Mette besidder både medmenneskelig indsigt og kunstfagligt mod, - udover at hun taler et smukt dansk. Det er min overbevisning, at hun vil forvalte rollen med både udsyn og kunstnerisk autoritet.

Jeg skal samtidig benytte lejligheden til at takke alle rådsmedlemmer og suppleanter for deres store indsats i Akademiraadet i de forløbne år. Også tak til de rådsvalgte medlemmer.

Akademi, Jury og Råd indtager den særstilling, at medlemmerne, bortset fra præsidenten der modtager et vederlag, stiller deres arbejdskraft gratis til rådighed i den offentlige sags tjeneste. Til alle jer vil jeg derfor rette en stor tak, fordi I føler jer forpligtet til at lægge kræfterne i det arbejde, Akademiet udfører for vores fælles omgivelser.

Akademiet indtager samtidig den særlige position inden for landets statsinstitutioner, at det alene er kunstnerne og arkitekterne selv, der afgør sammensætningen og forvaltningen af Akademi og råd. Institutionens arbejde er således motiveret af Akademiets formål om at arbejde til kunstens fremme inden for både billedkunst og arkitektur.

'En institution der ikke formår at fejre sig selv har også vanskeligt ved på lang sigt at celebrere og fastholde sine mål. Formen i denne forstand er ganske vist ydre og skal ikke tage overhånd, men i en veldoseret mængde tjener (denne festivitas faktisk) et formål, nemlig at beskytte indholdet' - p.97 k.a.d.n.o.

Med denne gentagelse af Frederik Stjernfelt' citatet kan jeg, for sidste gang, sige tusind tak og samtidig på denne sene marts aften påpege for alle, at det at festligholde besidder faktisk betydning, - og det er dét I er indbudt til i dag: At fejre denne institutions formål og indhold: Rigtig hjertelig velkommen til fest i Slottets tilstødende sale.